

PÕLTSAMAA VALLA EELARVESTRAATEEGIA 2027-2030

Põltsamaa 2026

Sisukord

1. Sissejuhatus.....	3
2. Majanduskeskkonna ülevaade	3
3. Majanduslik olukord Põltsamaa vallas	5
4. Põhitegevuse tulud.....	7
5. Põhitegevuse kulu	9
6. Investeermistegevus.....	11
7. Likviidsete varade muutus	14
8. Finantseerimistegevus.....	14
9. Sõltuvad üksused	15
10. Finantsdistsipliini tagamine	17
11. Tundlikkuse analüüs	19

1. Sissejuhatus

Põltsamaa valla eelarvestrateegia aastateks 2027–2030 on koostatud Põltsamaa Vallavolikogu 15. veebruari 2018 määruse nr 6 „Eelarvestrateegia ja arengukavade koostamise kord“ ning kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse (KOKS) ja kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse (KOFS) alusel. Eelarvestrateegia lähtub Põltsamaa valla arengukavast 2040 ning on aluseks valla eelarve koostamisele, investeeringute kavandamisele ja finantskohustuste planeerimisele.

Eelarvestrateegia eesmärk on tagada valla eelarvepoliitika jätkusuutlikkus, kavandada arengukavas seatud eesmärkide elluviimise rahastamist ning toetada tulemuslikku finantsjuhtimist. Eelarvestrateegia annab ülevaate Põltsamaa valla arvestusüksuse finantsseisundist, prognoosib tulude, kulude ja rahavoogude kujunemist ning võimaldab hinnata valla finantsvõimekust ja -riske.

Eelarvestrateegia koostatakse vähemalt nelja eelseisva eelarveaasta kohta ning seda uuendatakse igal aastal. KOKS § 37² lõike 3 kohaselt peavad arengukava ja eelarvestrateegia hõlmama iga aasta 30. novembri seisuga vähemalt nelja eelseisvat eelarveaastat. Eelarvestrateegia aastateks 2027–2030 hõlmab seega nelja eelseisvat eelarveaastat ning on aluseks 2027. aasta eelarve koostamisele ja järgnevate aastate finantsotsuste kavandamisele.

Eelarvestrateegias käsitletakse muu hulgas valla majandusliku olukorra analüüsi ja prognoosi, põhitegevuse tulude ja kulude kujunemist, investeerimistegevust ja selle rahastamisallikaid, finantseerimistegevust ning likviidsete varade muutust. Samuti antakse ülevaade valla ja tema sõltuvate üksuste majanduslikust olukorrast ning Põltsamaa valla põhitegevuse tulemist ja tegelikust ning prognoositavast netovõlakkoormusest. Eelarvestrateegias käsitletakse ka finantsdistsipliini tagamise põhimõtteid, finantsriske ning nende võimalikku mõju valla finantspositsioonile.

Eelarvestrateegia koostamisel lähtutakse Põltsamaa valla arengukavas 2040 seatud eesmärkidest ja tegevustest, kehtivatest õigusaktidest ning valla senisest majandus- ja finantsolukorrast. Prognooside koostamisel kasutatakse muu hulgas Rahandusministeeriumi, Eesti Panga ja Statistikaameti andmeid ning majandusprognoose. Arvesse võetakse ka riigi eelarvepoliitika, kohalike omavalitsuste rahastamise, majanduskeskkonna ja õigusliku keskkonna võimalikke muutusi.

Eelarvestrateegia aastateks 2027–2030 on koostatud tekkepõhiselt ning selle eesmärk on tagada valla arengueesmärkide elluviimiseks vajalik rahaline jätkusuutlikkus ja tasakaalustatud finantsjuhtimine kogu strateegiaperioodi vältel.

2. Majanduskeskkonna ülevaade

Eesti majanduskeskkond on 2026. aastal paranemas, kuid majanduskasvu väljavaadet mõjutavad jätkuvalt geopoliitiline ebakindlus, energiahindade areng, rahvusvahelise kaubanduse muutused ning Eesti riigi rahanduslik olukord. Eesti Panga 2026. aasta juuni prognoosi kohaselt kasvab Eesti majandus 2026. aastal 2,4%. Majanduskasvu toetavad eelkõige eratarbimise ja valitsemissektori kulutuste suurenemine. Eesti Panga hinnangul võib majanduskasv 2027. ja 2028. aastal jätkuda ligikaudu 2,5% tempos, eeldusel et väliskeskkond ja geopoliitiline olukord järsult ei halvene.

Majanduskasvu toetab 2026. aastal sisenõudluse suurenemine. Maksusüsteemi muudatused suurendavad paljude majapidamiste kasutatavat tulu ning toetavad seeläbi eratarbimist. Samal ajal on majanduskasvu piiravateks teguriteks endiselt tagasihoidlik välisnõudlus, ebakindlus ettevõtete investeerimisotsustes ning geopoliitilised riskid. Eesti majanduse pikaajaline kasv sõltub seejuures üha enam tootlikkuse kasvust, ettevõtete investeringutest ja suurema lisandväärtusega majandustegevuse arengust.

Inflatsioon aeglustub võrreldes varasemate aastate kõrge hinnakasvuga, kuid hinnatase jääb Eesti majanduses oluliseks teguriks. Eesti Panga 2026. aasta juuni prognoosi kohaselt kujuneb 2026. aasta hinnatõusuks 3,4% ning järgnevatel aastatel aeglustub hinnakasv ligikaudu 2–3% tasemele. Hinnakasvu mõjutavad muu hulgas energiakandjate hinnad, tööjõukulud, maksupoliitika ning rahvusvaheline majanduskeskkond.

Tööturu olukord on prognoosi kohaselt järk-järgult paranemas, kuid töötuse määr püsib lähiaastatel kõrgem kui majanduse kiirema kasvu perioodidel. Palgakasv jätkub, kuid aeglustub majanduskasvu taastudes järk-järgult. Palgataseme muutused mõjutavad otseselt nii kohaliku omavalitsuse tulubaasi kui ka tööjõukulude arengut.

Põltsamaa valla eelarvestrateegia koostamisel on majanduskeskkonna prognoosid olulised eelkõige tulude, tööjõukulude, teenuste hindade, investeringute maksumuse ning laenukohustuste teenindamise kulu prognoosimisel. Kohaliku omavalitsuse tulubaasi mõjutavad seejuures eelkõige elanike tööhõive ja sissetulekute areng ning riigi maksu- ja toetuspoliitika.

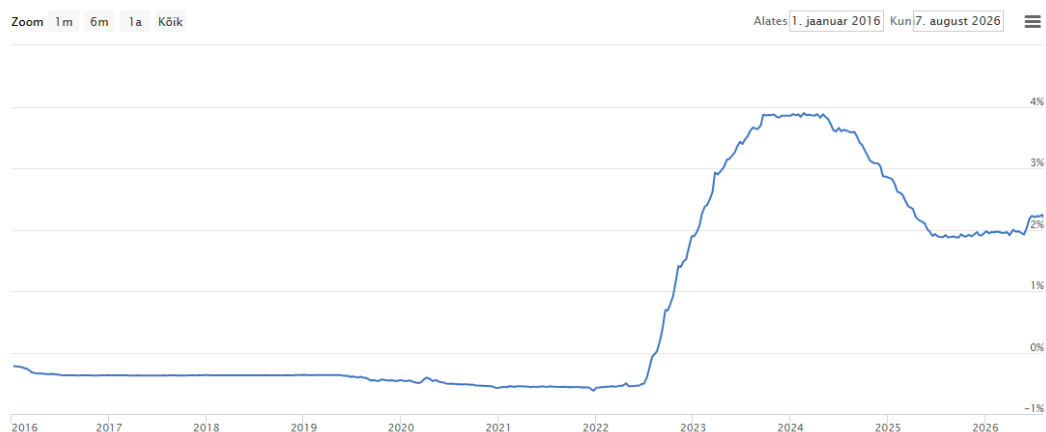
TABEL 1. EESTI MAJANDUSE PÕHINÄITAJATE PROGNOOS

Majandusnäitaja	2025	2026*	2027*	2028*	2029**	2030**
Majanduse maht jooksevhindades (mld)	41,6	44,1	46,6	48,9	50,8	53,0
Majanduskasv püsihindades (%)	0,5	2,4	2,5	2,4	2,2	2,1
Hinnatõus (%)	4,8	3,4	2,6	2,3	2,1	2,0
Töötuse määr (%)	7,5	6,5	6,4	6,3	6,2	6,1
Keskmise brutopalka muutus (%)	5,6	5,9	4,8	4,6	4,3	4,2
Keskmine brutopalk (eurot)	2 092	2 216	2 322	2 428	2 532	2 638
Eelarvetasakaal (% SKPst)	-2,0	-4,2	-4,9	-4,2	-4,3	-2,9

* 2026–2028 prognoos. Allikas: Eesti Pank, 2026. aasta juuni majandusprognoos.

** 2029–2030 prognoos. Allikas: Rahandusministeerium, 2026. aasta suvine majandusprognoos.

2025. aasta keskpaigast kuni 2026. aasta keskpaigani püsis 6 kuu Euribor ligikaudu 2% lähedal. 2026. aasta suvel on Euribor mõnevõrra tõusnud ning joonise perioodi lõpus oli 6 kuu Euribor ligikaudu 2,2%. Intressimäärade edasine areng sõltub eelkõige inflatsiooni kujunemisest, Euroopa Keskpanga rahapoliitilistest otsustest ning majanduskeskkonna arengust Eelarvestrateegia perioodil tuleb arvestada intressimäärade võimaliku kõikumisega ning selle mõjuga valla laenukohustuste teenindamisele.

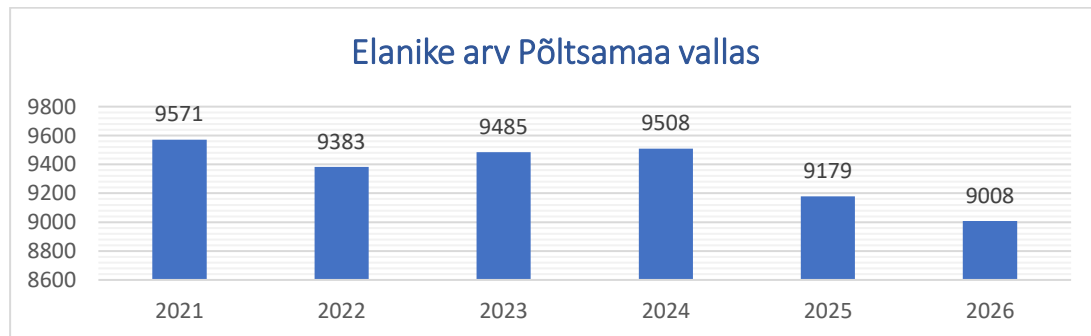
Joonis 1. 6-kuu Euribori areng 2016-2026 (<https://www.euribor-rates.eu/en/euribor-charts/>)

3. Majanduslik olukord Põltsamaa vallas

Põltsamaa vald moodustati Põltsamaa linna, Põltsamaa valla, Pajusi valla ja Puurmani valla ühinemise teel. Põltsamaa vald asub Kesk-Eestis Jõgevamaal ning selle keskuseks on Põltsamaa linn. Vallas on kolm alevikku - Puurmani, Adavere ja Väike-Kamari ning 58 küla. Põltsamaa linn asub Tallinnast 127 km, Tartust 59 km ja maakonnakeskusest Jõgeva linnast 30 km kaugusel. Valla pindala on 889,6 km².

Põltsamaa valla majanduslikku olukorda mõjutavad olulisel määral rahvastiku vähenemine ja vananemine. Rahvastikuregistri andmetel elas vallas 1. jaanuari 2026 seisuga 9008 inimest. Neist 18% olid 0–17-aastased, 55% 18–64-aastased ning 27% vähemalt 65-aastased. Võrreldes eelmise aastaga vähenes elanike arv 171 inimese võrra. Rahvastiku vähenemine vähendab järk-järgult ka tööealise elanikkonna ja maksumaksjate arvu ning suurendab ülalpeetavate elanike osakaalu.

Põltsamaa valla demograafilist olukorda iseloomustab, nii nagu Eestit tervikuna, vähenev rahvaarv ja vananev rahvastik (joonis 2). Statistikaameti prognoosi järgi võib valla elanike arv 2030. aastaks väheneda ligikaudu 8000 inimeseni ning 2040. aastaks ligikaudu 6500 inimeseni. See tähendab võrreldes praeguse rahvaarvuga vastavalt ligikaudu 11% ja 28% vähenemist.

Joonis 2. Elanike arv 1.jaanuari seisuga aastatel 2021-2026 Põltsamaa vallas

Allikas: Rahvastikuregister

Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi andmetel oli maksumaksjate keskmine arv 2024. aastal 4126, 2025. aastal 4026 ning 2026. aastal (jaanuar-juuni) 3982. Võrreldes 2021. aastaga on maksumaksjate keskmine arv vähenenud 257 inimese ehk ligikaudu 6% võrra. Ministeeriumi prognoosi kohaselt väheneb maksumaksjate arv 2027. aastal veel 1,1%.

Valla keskmine brutotulu kuus suurenes 1302 eurolt 2021. aastal 1827 euron 2026. aastal. See tähendab ligikaudu 40% kasvu viie aasta jooksul. Vaatamata tulude kasvule jääb Põltsamaa valla elanike sissetulekute tase Eesti keskmisele alla. 2026. aastal on valla prognoositav brutotulu 1827 eurot kuus, samal ajal kui Eesti keskmine näitaja oli 2153 eurot. Seega moodustas valla keskmine brutotulu ligikaudu 85% Eesti keskmisest.

TABEL 2. MAKSUMAKSJATE JA TÖÖTASUDE ÜLEVAADE.

Näitaja	2021	2022	2023	2024	2025	2026*
Maksumaksjate keskmine arv	4 239	4 203	4 192	4 126	4 026	3 982
Pensionitulu saajate arv	-	-	-	2 611	2 594	2 607
Valla keskmine brutotulu kuus TSD deklaratsioonide alusel	1 302	1 419	1 528	1 644	1 730	1 827
Sissetulekute kasv vallas (%)	5,7	9,0	7,7	7,6	5,2	5,7
Eesti keskmine brutotulu kuus TSD deklaratsioonide alusel	1 496	1 645	1 800	1 946	2 054	2 153
Sissetulekute kasv Eestis (%)	6,5	10,0	9,4	8,1	5,6	4,8

*prognoos

TABEL 3. PÕLTSAMAA VALLA TÄHTSAMAD FINANTSNÄITAJAD, TUHANDETES EURODES.

Bilansinäitajad (konsolideeritud)	2021	2022	2023	2024	2025
Varad	55 325	62 202	59 987	61 360	63 473
Kohustised	12 138	15 467	14 094	15 814	17 061
Netovara	43 187	46 735	45 893	45 546	46 412
Tulemiaruande näitajad (konsolideeritud)	2021	2022	2023	2024	2025
Tegevustulud	22 353	24 878	24 096	25 255	28 345
Tegevuskulud	-19 037	-21 196	-24 398	-25 040	-27 011
Aastaruande tulem	3 256	3 518	-841	-341	874
Muud näitajad					
Likviidsus *	1,1	0,72	0,84	1,04	0,33
Lühiajaline maksevõime **	2,24	1,84	1,65	1,80	1,05
Kapitaliseerituskordaja ***	0,18	0,22	0,21	0,23	0,22
Piirmäärade täitmine konsolideeritud aruandes					
Põhitegevuse tulem ****	1 567	1 747	2 069	1 822	1 549
Netovõlakkoormus *****	7 207	11 400	10 992	11 051	14 166

Piirmäärade täitmine konsolideerimata aruandes					
Põhitegevuse tulem	1 679	1 713	1 031	1 046	826
Netovõlakoormus	6 928	10 185	9 303	10 406	13044

* Likviidsus - likviidsed varad (raha ja hoiused) / lühiajalised kohustised.

** Lühiajaline maksevõime - käibevara / lühiajalised kohustised.

*** Kapitaliseerituskordaja - pikaajalised kohustised / põhivara.

**** Põhitegevuse tulem - põhitegevuse tulude (tegevustulud - saadud toetused põhivara soetuseks - põhivara müügikasum) ja põhitegevuse kulude (tegevuskulud - antud toetused põhivara soetuseks - põhivara käibemaksu kulu - põhivara amortisatsioon ja allahindlus) vahe, ei tohi olla negatiivne.

***** Netovõlakoormus - võlakohustuste suuruse ja likviidsete varade (raha ja hoiused) vahe.

4. Põhitegevuse tulud

Põhitegevuse tuludena käsitletakse eelarvestrateegias tulenevalt KOFS-ist maksutuluseid, tuluseid kaupade ja teenuste müügist, saadavaid toetusi tegevuskuludeks ja muid tegevustuluseid (tabel 4).

TABEL 4. PÕHITEGEVUSE TULUD, EURODES.

Näitaja	2025 täitmine	2026 eeldatav täitmine	2027 eelarve	2028 eelarve	2029 eelarve	2030 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku	20 781 729	21 478 040	22 165 581	22 888 586	23 648 931	24 448 588
Maksutulud	11 555 679	12 231 842	12 884 433	13 571 870	14 296 015	15 058 829
sh tulumaks	10 955 958	11 617 042	12 232 745	12 881 081	13 563 778	14 282 658
sh maamaks	599 721	614 800	651 688	690 789	732 237	776 171
Tulud kaupade ja teenuste müügist	1 355 633	1 348 790	1 375 766	1 403 281	1 431 347	1 459 974
Saadavad toetused tegevuskuludeks	7 578 078	7 647 408	7 652 882	7 658 410	7 663 994	7 669 634
sh tasandusfond	2 081 875	2 001 531	2 001 531	2 001 531	2 001 531	2 001 531
sh toetusfond	4 643 487	5 098 496	5 098 496	5 098 496	5 098 496	5 098 496
sh muud saadud toetused tegevuskuludeks	852 716	547 381	552 855	558 383	563 967	569 607
Muud tegevustulud	292 339	250 000	252 500	255 025	257 575	260 151
Põhitegevuse tulude muutus kokku	-	3%	3%	3%	3%	3%

Eelarvestrateegia põhitegevuse tulude prognoosimisel on lähtutud järgmisest teadaolevast alusinfost ja eeldustest:

- Põltsamaa valla elanike ja maksumaksjate arv väheneb strateegiaperioodil mõõdukalt;
- kohaliku omavalitsuse üksusele laekuva füüsilise isiku tulumaksu jaotamise põhimõtted muutuvad 2026. ja 2027. aastal järk-järgult. 2026. aastal laekub kohaliku omavalitsuse üksusele

8,5% residendist füüsilise isiku riiklikust pensionist ja 10,64% muust maksustatavast tulust. Alates 2027. aastast laekub kohaliku omavalitsuse üksusele nii riiklikust pensionist kui ka muust maksustatavast tulust 10,23%;

- Põltsamaa vallas kehtivad alates 2026. aastast maamaksumäärad elamumaale ja maatulundusmaa õuemaale kõlvikule 0,5%, muule maatulundusmaale 0,5% ning muule sihtotstarbega maale 1,0% maa maksustamishinnast aastas. Põltsamaa vallas on maamaksu aastase suurenemise maksimaalseks piirmääraks kehtestatud 10% ning kodualuse maa maksusoodustuseks kuni 1000 eurot;
- uusi kohalikke makse strateegiaperioodil ei kavandata;
- tasandus- ja toetusfondi eraldiste prognoosimisel on lähtutud konservatiivsest eeldusest, mille kohaselt jäävad eraldised üldjoontes senisele tasemele;
- kaupade ja teenuste müügitulu prognoosimisel on arvestatud teenuste hindade ja tulubaasi mõõduka kasvuga;
- muud tegevustulud on kavandatud konservatiivselt ning nende osakaal põhitegevuse tuludes jääb väikeseks.

Kõige suurem eelarve tuluallikas on üksikisiku tulumaks, mis moodustab põhitegevuse tuludest üle poole. Üksikisiku tulumaksu summa on seotud rahvastikuregistri järgselt Põltsamaa valda registreeritud maksumaksjate arvuga, nende töötasu ja tööhõive ning riigipoolse eraldise suurusega. Üksikisiku tulumaksu laekub palgatuludelt, juriidilise isiku juhtimis- ja kontrollorgani liikmetelt, töövõtulepingute alusel makstavatelt tasudelt, vanemahüvitiselt, töökaotusega seotud hüvitistelt ja muudelt väljamaksetelt. Strateegiaperioodil on tulumaksu kasvuks arvestatud 5,3% aastas.

Maamaks on riiklik maks, mis laekub täielikult kohaliku omavalitsuse eelarvesse. 2022. aastal toimus maa korraline hindamine, mille tulemused hakkasid kehtima 2024. aastast ja mille tagajärjel maa maksustamishinnad mitmel juhul suurenesid. Maamaksu järsu tõusu vältimiseks kehtestab 2026. aastal jõustuva maamaksuseaduse muudatuse kohaselt kohaliku omavalitsuse volikogu maamaksu aastase suurenemise maksimaalse piirmäära protsendina vahemikus 10–100%. Üleriigiline miinimumkasv aastas on 5 eurot. Maamaks moodustab valla põhitegevuse tuludest 3%. Kohaliku omavalitsuse suurem otsustusruum maamaksu kujundamisel võimaldab kohalikul tasandil maksukoormust paremini juhtida, kuid maksutulu suurendamisel tuleb arvestada elanike ja ettevõtjate majandusliku toimetuleku ning üldise maksukoormuse kasvuga.

Kohaliku maksuna kehtib Põltsamaa vallas teede ja tänavate sulgemise maks. Selle suurus ei oma sisulist mõju eelarve mahule, mistõttu seda maksu Põltsamaa vald strateegiaperioodiks ei eelarvesta. Kohalike maksude seadus annab omavalitsustele võimaluse kehtestada seaduses sätestatud kohalikke makse.

Kaupade ja teenuste müügist saadava tulu struktuur on järgmine:

- laekumised haridusasutuste majandustegevusest, sh teistelt omavalitsustelt haridusteenuse tulud, lasteaedade kohatasud ning huvikoolide ringitasud;
- laekumised kultuuriasutuste majandustegevusest (raamatukogu, kultuurikeskus);
- laekumised elamumajandustegevusest;

- üüri- ja renditulud;
- muud tulud.

Kaupade ja teenuste müügitulu moodustab põhitegevuse tuludest 6%. Eelarvestrateegias on kavandatud kaupade ja teenuste müügitulu kasv 2%.

Maksutulude järel on teiseks suuremaks tuluallikaks saadavad toetused tegevuskuludeks, moodustades eelarvestrateegia perioodil keskmiselt 31-33% põhitegevuse tuludest. Toetused jagunevad kolme kategooriasse: tasandusfond, toetusfond ja muud saadavad toetused tegevuskuludeks.

Tasandusfondi koefitsiendid määratakse igal aastal Vabariigi Valitsuse määrusega. Tasandusfondi eesmärk on ühtlustada omavalitsuste võimalusi avalike teenuste osutamisel. Tasandusfondi suurus sõltub elanike arvust, kohaliku omavalitsuse arvestuslikust keskmisest tegevuskulust, tulumaksu laekumisest ja arvestuslikust maamaksust. Tasandusfondi kaudu kompenseeritakse ka toetusfondist välja arvatud sihttulude ning tulumaksu laekumise muudatusi. Tasandusfondi osakaal põhitegevuse tuludest on 8-9 %.

Toetusfondi moodustavad kohaliku omavalitsuse üksustele riigi poolt seaduses määratud sihtotstarbel ja tingimustel kasutamiseks või riigieelarves määratud sihtotstarbel antav toetus, mida jaotatakse arvnäitajate alusel. Toetusfondi hulka kuuluvad üldhariduskoolide toetus, lasteaia õpetajate tööjõukulude toetus, suure abivajadusega lastele abi osutamise toetus, huvihariduse toetus, teede korrashoiu toetus, toimetulekutoetus ning vaimse tervise toetus. Kõige suurem toetusfondi osa on toetus hariduskuludeks. Toetus on ette nähtud õpetajate, koolijuhtide, tugispetsialistide personalikuludeks, koolituseks, õppevahendite soetamiseks, koolieelsete lasteasutuste õpetajate tööjõukulude toetuseks, koolilõuna toetuseks, huvihariduse toetamiseks. Toetusfondi eraldised täpsustuvad iga eelarveaasta jooksul ja vastavalt sellele muutub ka tegevuskulude maht.

Muud saadavad toetused on erinevate riigiasutuste poolt eraldatud sihtotstarbelised toetused, näiteks Kultuuriministeeriumi tegevustoetus raamatukogule ja kultuurikeskusele jms.

Muude tegevustulude alla on arvestatud maavarade kaevandamisõiguse tasu, vee erikasutustasu, saastetasusid, omanikutulu ja muid planeerimata tulusid. Muude tegevustulude osakaal põhitegevuse tuludest on 1%.

5. Põhitegevuse kulud

Põhitegevuse kuludena kajastatakse eelarvestrateegias tulenevalt KOFS-i regulatsioonist antavaid toetusi, personalikulusid, majandamiskulusid ja muid kulusid (tabel 5). Eelarvestrateegia perioodil on tegevuskulude kavandamisel lähtutud eelkõige seadustest tulenevate avalike teenuste osutamiseks vajalike kulude katmisega.

TABEL 5. PÕHITEGEVUSE KULUD, EURODES.

Näitaja	2025 täitmine	2026 eeldatav täitmine	2027 eelarve	2028 eelarve	2029 eelarve	2030 eelarve
Põhitegevuse kulud kokku	19 955 719	20 972 625	21 428 180	21 858 178	22 297 685	22 746 920
Antavad toetused tegevuskuludeks	3 473 839	3 534 984	3 570 334	3 606 037	3 642 098	3 678 519
Muud tegevuskulud	16 481 880	17 437 641	17 857 846	18 252 141	18 655 587	19 068 401
sh personalikulud	11 515 540	12 627 103	12 942 781	13 266 350	13 598 009	13 937 959
sh majandamiskulud	4 940 395	4 645 385	4 715 065	4 785 791	4 857 578	4 930 442
sh muud kulud	25 945	165 153	200 000	200 000	200 000	200 000
Põhitegevuse kulude muutus kokku	-	5%	2%	2%	2%	2%

Põltsamaa valla põhitegevuskuludest on suurima osakaaluga personalikulud, millele järgnevad majandamiskulud ja antavad toetused tegevuskuludeks. Põhitegevuse kulude kasv 2026. aastal on planeeritud 5% võrreldes eelmise aasta eelarve täitmisega. Kasvatatud on nii personalikulusi kui ka antavaid toetusi tegevuskuludeks. Eelarvestrateegias on planeeritud antavate toetuste kasvuks 1% aastas.

Personalikulud on kasvanud nii 2025. kui 2026. aastal. Tõusnud on alampalgamäär, palgad õpetajatel ja valla asutustes. Alampalk kasvas võrreldes eelmise aastaga 6,8%. Käesolevas eelarvestrateegias on planeeritud personalikulude kasvuks 2,5% aastas, mis hõlmab alampalgamäära tõusu. Eesti Ametiühingute Keskliidu ja Eesti Töötajate Keskliidu kokkuleppe alusel peaks 2027. aastal olema töötasu alammäär 50% keskmisest palgast. Põltsamaa valla hallatavates asutustes ning vallavalitsuses on kokku ligikaudu 400 töötajat. 2026. aastal on personalikulud kokku 12,6 miljonit eurot, millest 4,0 miljonit ehk 32% kaetakse sihtrahastuse arvelt (põhiliselt üldhariduskoolide ja lasteaedade õpetajate töötasud ning maksud nende töötasudelt).

Majandamiskulud on 2026. aastal planeeritud 6% väiksemad kui 2025. aastal. Põltsamaa valla asutused on 2026. aastaks taotlenud projektitoetusi ka tegevuskuludeks, mis lisanduvad eelarvesse aasta jooksul. Strateegiaperioodil on majandamiskulude kasvuks planeeritud 1,5%. Majandamiskulude kavandamisel on arvestatud lepinguliste kohustustega ning teenuste hinnatõusudega ja muude hoonete lisanduvate ülalpidamiskulude kasvuga, kuid majandamiskulude suurenemine on kavandatud siiski tagasihoidlikult. Selleks, et hoida põhitegevuse kulud enamvähem samal tasemel, on vaja otsida alaeelarvetes sisemisi ressursse, optimeerida kulude struktuur, kasutada hooneid ja rajatisi maksimaalse efektiivsusega, vähendada seadusest mittetulenevaid kohustusi ning viia läbi ühishankeid kaupade ja teenuste tellimiseks.

Muude kulude kategooriasse on arvestatud iga-aastane vallavalitsuse reservfond, mille mahu muutust planeeritud ei ole.

Kulud jagunevad valdkonniti hariduse, sotsiaalse kaitse, majanduse, üldvalitsemise ning kultuuri ja vaba aja tegevusalade vahel. Põltsamaa valla 2026. aasta eelarves kulub üle poole rahast haridusele (koolid, lasteaiad, noorte huvitegevus). Järgmised suuremad valdkonnad on sotsiaalne kaitse (hooldekodud, toetused) ja majandus (teed, Põltsamaa Haldus). Vaba aeg ja kultuur sisaldab kulusid spordihallidest raamatukogude ja kultuurimajadeni. Üldvalitsemine hõlmab volikogu ja vallavalitsuse kulusid. Üldvalitsemisele ning vaba ajale ja kultuurile läheb alla 10% väljaminekutest.

6. Investeeringustegevus

Investeeringustegevuse rahavoogudes käsitletakse eelarvestrateegias tulenevalt KOFS-i regulatsioonist järgmisi komponente: põhivara müük ja soetus, põhivara soetuseks saadav ja antav sihtfinantseerimine, tagasilaekuvad ja antavad laenud, osaluste ning muude aktsiate ja osade müük ja soetus, finantstulud ja finantskulud.

Eelarvestrateegias kajastatakse investeeringustegevuse eelarveosa olulisemad tegevused ja investeeringud koos kogumaksumuse prognoosi ja võimalike finantseerimisallikatega. Strateegias ei ole kajastatud väiksemamahulisi investeeringuid, mis selle koostamise hetkeks ei ole teada. Investeeringute finantseerimiseks on võimalik kasutada kolme allikat: omavahendid, laen ja toetused. Üldjuhul nõuavad toetused ka omaosalust. Lisaks on oluliseks investeeringustegevuse mõjutajaks ka netovõlakoorumus.

Investeeringute rahastamisel kasutatakse olulisel määral laenuvahendeid, mis tähendab, et netovõlakoorumus määrab, kui palju on võimalik laenu võtta ja seeläbi investeeringuid teha. Laenumaksete aluseks olev intressimäär 6-kuu Euribor, mis püsis aasta jagu stabiilsena, on näidanud alates suvest tõusu. Arvestades valla laenude suurt mahtu, omab Euribori muutus olulist mõju valla rahalisele võimekusele.

Investeeringute kavandamisel on lähtutud võimalike sobilike toetusmeetmete avanemisest ning eelistatakse investeeringuid, mille teostamiseks on kaasatud toetusraha. Suurimateks investeeringuteks eelarvestrateegia perioodil on Kuningamäe kompleksi arendus, ujula ehitus ning Põltsamaa Gümnaasiumi õppehoonete arendus (tabel 7). Nii käesolevaks aastaks kui ka 2027. aastal algavaks strateegiaperioodiks on kavandatud objektid, mis on valitud volikogu poolt prioriteetseteks või on vajalikud teenuste optimaalses mahus tagamiseks (nt eakate teenusmaja rajamine, ujula ehitus).

Investeeringuste võimekus peaks olema selline, et põhitegevuse tulem tagab eelnevalt võetud laenude teenindamise ja uute investeeringute teostumise. Tulenevalt laenude tagasimaksetest ei ole vaba raha piisavalt, et ehitada suuremaid objekte omavahenditest. Investeeringute jaoks tuleb võtta täiendavat laenu või leida teisi võimalusi. 2026. aastal refinantseeriti kolm laenulepingut marginaalidega 0,77%, 0,78% ja 0,855% üheks laenukohustuseks. Uueks marginaaliks on 0,695%.

Tagasilaekuvate laenude all on kajastatud valla osalusega äriühingule ja sihtasutusele antud laenude tagasilaekumised.

TABEL 6. INVESTEERIMISTEGEVUS, EURODES

Näitaja	2025 täitmine	2026 eeldatav täitmine	2027 eelarve	2028 eelarve	2029 eelarve	2030 eelarve
Investeerimistegevus kokku	-2 836 743	-1 495 032	-1 499 508	-1 361 408	-1 079 408	-1 065 408
Põhivara müük (+)	70 180	100 000	70 000	50 000	50 000	50 000
Põhivara soetus (-)	-2 436 709	-2 928 265	-355 000	-810 000	-795 000	-795 000
<i>sh projektide omaosalus</i>	-26 789	-714 077	-355 000	-810 000	-795 000	-795 000
Põhivara soetuseks saadav sihtfinantseerimine (+)	2 409 920	2 355 658	128 195	50 000	50 000	50 000
Põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine (-)	-1 866 788	-992 346	-1 109 295	-505 000	-205 000	-205 000
Osaluste ning muude aktsiate ja osade müük (+)	0	0	0	0	0	0
Osaluste ning muude aktsiate ja osade soetus (-)	0	-100 000	-100 000	0	-40 000	0
Tagasilaekuvad laenud (+)	325 710	468 250	314 592	314 592	314 592	279 592
Antavad laenud (-)	-884 630	0	0	0	0	0
Finantstulud (+)	127 305	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
Finantskulud (-)	-581 731	-403 329	-453 000	-466 000	-459 000	-450 000

TABEL 7. PÕLTSAMAA VALLA INVESTEERINGUD VALDKONDADE JA INVESTEERINGUOBJEKTIDE LÕIKES, EURODES

Investeeringu nimetus	2026 eeldatav täitmine	2027 eelarve	2028 eelarve	2029 eelarve	2030 eelarve
Ujula rajamine (04)	300 000	600 000	300 000		
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	300 000	600 000	300 000		
Valla teede rekonstrueerimine (04)	120 000	150 000	150 000	150 000	150 000
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	120 000	150 000	150 000	150 000	150 000
Kergliiklusteede rajamine ja projekteerimine (04)	200 000	30 000	30 000	30 000	30 000
<i>sh toetuse arvelt</i>	134 000				
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	66 000	30 000	30 000	30 000	30 000
Erateede rekonstrueerimine (04)	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000
Kuningamäe arendus (04)	45 000	60 000	60 000	60 000	60 000
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	45 000	60 000	60 000	60 000	60 000
Kuningamäe kompleksi arendus (04)	350 000	200 000			
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	350 000	200 000			
Põltsamaa linnuse arendus (04)	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000

sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000
Avaliku ruumi, sh liikumist soodustavate rajatiste arendamine linnades ja väikeasulates (04)	122 470	104 295			
sh toetuse arvelt	91 470	78 195			
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	31 000	26 100			
Hajaasustuse projekt (04)	129 876	100 000	100 000	100 000	100 000
sh toetuse arvelt	50 000	50 000	50 000	50 000	50 000
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	79 876	50 000	50 000	50 000	50 000
Põltsamaa valla parkide uuendamine (04)	35 000	20 000	20 000	20 000	20 000
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	35 000	20 000	20 000	20 000	20 000
Põltsamaa Vesi OÜ projektide osaluste soetus (04)	100 000	100 000		40 000	
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	100 000	100 000		40 000	
Elamuarendus (04)	70 000	50 000	50 000	50 000	50 000
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	70 000	50 000	50 000	50 000	50 000
Põltsamaa valla kalmistute müüride rekonstrueerimistööd (04)		15 000	15 000	15 000	15 000
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)		15 000	15 000	15 000	15 000
Põltsamaa Halduse tehnika soetamine (06)	25 000	20 000	15 000		
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	25 000	20 000	15 000		
Sporditaristu remonttööd (08)	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000
Põltsamaa Gümnaasiumi õppehoonete arendus (09)	21 465	20 000	500 000	500 000	500 000
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	21 465	20 000	500 000	500 000	500 000
Puurmani Mõisakooli renoveerimine (09)	27 612	20 000			
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	27 612	20 000			
Eakate teenusmaja rajamine (04)	2 356 188				
sh toetuse arvelt	2 080 188				
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	276 000				
Põltsamaa Pärna ATS (06)	30 000				
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	30 000				
Põltsamaa Valla Lasteaia väikeste õppekohtade õuealade uuendamine (09)	13 000				
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	13 000				
Kokku	4 020 611	1 564 295	1 315 000	1 040 000	1 000 000

7. Likviidsete varade muutus

Likviidsed varad kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse tähenduses on raha ja pangakontodel olevad vahendid, rahaturu- ja intressifondide aktsiad ja osakud ning soetatud võlakirjad (tabel 8). Likviidsete varade saldo suurenemine ja vähenemine kajastatakse likviidsete varade muutuse eelarveosas vastavalt plussi või miinusega. Likviidsete varade piisav jääk on oluline valla igapäevase maksevõime tagamiseks ning võimalike ajutiste rahavoogude ebataasuste katmiseks. Samuti võimaldab piisav likviidsus paremini toime tulla ettenägematute kulude või ajutise tulude vähenemisega.

TABEL 8. LIKVIIDSETE VAHENDITE NING NÕUETE JA KOHUSTUSTE SALDODE MUUTUS, EURODES

Näitaja	2025 täitmine	2026 eeldatav täitmine	2027 eelarve	2028 eelarve	2029 eelarve	2030 eelarve
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	-989 590	769 673	-100 507	-455 000	47 838	312 260
Nõuete ja kohustiste saldode muutus kokku (+ /-)	-486 758	641 000	0	0	0	0
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	512 585	1 282 258	1 181 751	726 751	774 589	1 086 849

8. Finantseerimistegevus

Finantseerimistehingud on eelarve põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude vahe katmiseks teostatavad finantstehingud: laenude võtmine ja võetud laenude tagasimaksmine (tabel 9). Võetavate laenude kavandamisel tuleb hoida netovõlakooormus alla lubatava maksimaalse määra. See võimaldab tagada finantssuutlikkuse tulevaste perioodideks.

TABEL 9. FINANTSEERIMISTEGEVUS, EURODES

Näitaja	2025 täitmine	2026 eeldatav täitmine	2027 eelarve	2028 eelarve	2029 eelarve	2030 eelarve
Finantseerimistegevus	1 507 901	1 118 290	661 600	-124 000	-224 000	-324 000
Kohustiste võtmine (+)	2 415 000	1 550 000	1 400 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000
Kohustiste tasumine (-)	-907 099	-431 710	-738 400	-1 124 000	-1 224 000	-1 324 000
Võlakohustised kokku aasta lõpu seisuga	13 100 851	14 091 746	14 644 267	14 440 500	14 181 400	13 852 062
sh üle 1 a perioodiga mittekatkestatav kasutusrent	356 679	229 284	120 205	40 438	5 338	0

9. Sõltuvad üksused

Eelarvestrateegia koostatakse kohaliku omavalitsuse arvestusüksusele, kuhu kuuluvad kohalik omavalitsus ja tema sõltuvad üksused. Sõltuvad üksused on raamatupidamise seaduse mõistes kohaliku omavalitsuse üksuse otsese või kaudse valitseva mõju all olevad üksused, kes on saanud kohaliku omavalitsuse üksuselt, riigilt, muult avalik-õiguslikult juriidiliselt isikult või eelnimetatud isikute valitseva mõju all olevatelt üksustelt üle poole tuludest või kes on saanud toetust ja renditulu kohaliku omavalitsuse üksustelt ja nende valitseva mõju all olevatelt üksustelt rohkem kui 10% vastava aasta põhitegevuse tuludest.

2026. aastal on Põltsamaa valla sõltuvad üksused SA Põltsamaa Tervis, SA Põltsamaa Sport ja Põltsamaa Vallavara OÜ.

TABEL 10. VALLA OSALUSEGA ÄRIÜHINGUTE JA SIHTASUTUSTE OLULISEMAD NÄITAJAD, TUHANDETES EURODES.

Nimetus	Osaluse määr	Tulemi-, kasumiaruande näitajad 2025			Bilansinäitajad 31.12.2025	
		Tegevus-tulud	Tegevus-kulud	Tulem	Varad	Netovara
Põltsamaa Vallavara OÜ	100%	3 215	-1 568	1 647	18 161	14 015
Põltsamaa Vesi OÜ	98,08%	1 164	-1 526	-362	16 594	15 641
SA Põltsamaa Tervis	100%	3 380	-2 721	659	5 148	3 072
SA Põltsamaa Sport	100%	543	-624	-81	1 016	969
Esku Maja OÜ	51%	0	-1	-1	7	-10

SA Põltsamaa Tervis

SA Põltsamaa Tervis pakub tervishoiuteenust, statsionaarset õendusabi teenust ja uuringute tegemise võimalust. Alates 2022. aastast pakutakse üldhooldusteenust valminud uutes hooldekodu teenusüksuste hoonetes.

TABEL 11. SA PÕLTSAMAA TERVIS OLULISEMAD EELARVENÄITAJAD, EURODES

Näitaja	2025 täitmine	2026 eeldatav täitmine	2027 eelarve	2028 eelarve	2029 eelarve	2030 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku	2 684 772	2 810 000	2 820 000	2 830 000	2 840 000	2 850 000
sh saadud tulud kohalikult omavalitsuselt	442 418	485 000	490 000	495 000	495 000	495 000
Põhitegevuse kulud kokku	2 427 570	2 631 000	2 641 000	2 651 000	2 661 000	2 671 000
Põhitegevustulem	257 202	179 000	179 000	179 000	179 000	179 000
Investeeringustegevus kokku (+/-)	-457 407	-26 100	-47 800	-45 300	-42 400	-39 500
Eelarve tulem	-200 205	152 900	131 200	133 700	136 600	139 500
Finantseeringustegevus (-/+)	-109 204	-193 743	-111 000	-113 500	-116 400	-84 300

Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga	1 712 230	1 518 487	1 407 487	1 293 987	1 177 587	1 093 287
Netovõlakoormus (eurodes)	1 445 402	1 292 502	1 161 302	1 027 602	891 002	751 502
Netovõlakoormus (%)	53,8%	46,0%	41,2%	36,3%	31,4%	26,4%

SA Põltsamaa Sport

SA Põltsamaa Sport haldab Põltsamaa linna ja Pisisaare küla spordihooneid ning spordirajatisi, korraldab Põltsamaa saun-ujula ja spordielu tegevust. Alates 1. septembrist 2026 ei halda sihtasutus enam Põltsamaa spordikooli. Spordikool alustab tegevust iseseisva hallatava asutusena. Sellest tulenevalt 2027. aastast strateegias sihtasutusele põhitegevuse tulused ega kulusid enam ei kavandata.

TABEL 12. SA PÕLTSAMAA SPORT OLULISEMAD EELARVENÄITAJAD, EURODES

Näitaja	2025 täitmine	2026 eeldatav täitmine	2027 eelarve	2028 eelarve	2029 eelarve	2030 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku	542 614	294 000	0	0	0	0
Põhitegevuse kulud kokku	535 251	303 494	0	0	0	0
Põhitegevustulem	7 363	-9 494	0	0	0	0
Eelarve tulem	7 363	-9 494	0	0	0	0
Netovõlakoormus (%)	0	0	0	0	0	0

Põltsamaa Vallavara OÜ

Põltsamaa Vallavara OÜ põhitegevuseks on Põltsamaa lossikompleksi arendamine ja haldamine ning valla elukeskkonna-, turismi- ja taristuobjektide (Põltsamaa Loss, Kuningamäe ja Kamari puhkealad, tänavavalgustus, Põltsamaa linna ja Puurmani keskväljak, lasteaed, kallasrada, Esku lasteaed-kogukonnamaja jms) arendustegevuste koordineerimine ning muuseumi igapäevatöö ning ettevõtte omandis olevate objektide haldamine. 2025. aastal saadi rahastus ujula rajamiseks. Põltsamaa Vallavara OÜ kaudu teostatakse valla suurimaid investeeringuprojekte, mille jaoks on saadud kas toetust, sihtfinantseeringut või on vallalt võetud laenu.

TABEL 13. PÕLTSAMAA VALLAVARA OÜ OLULISEMAD EELARVE NÄITAJAD, EURODES

Näitaja	2025 täitmine	2026 eeldatav täitmine	2027 eelarve	2028 eelarve	2029 eelarve	2030 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku	795 808	840 000	840 000	1 390 000	1 440 000	1 450 000
<i>sh saadud tulud kohalikult omavalitsuselt</i>	285 152	290 000	290 000	290 000	290 000	290 000
Põhitegevuse kulud kokku	648 349	640 000	640 000	990 000	1 000 000	1 010 000
Põhitegevustulem	147 459	200 000	200 000	400 000	440 000	440 000
Investeermistevõimevus kokku (+/-)	-214 179	382 195	0	0	0	0
Eelarve tulem	-66 720	582 195	200 000	400 000	440 000	440 000
Finantseerimistevõimevus (-/+)	593 920	-468 250	-279 592	-279 592	-279 592	-279 592

Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga	3 721 613	3 253 363	2 973 771	2 694 179	2 414 587	2 134 995
Netovõlakoormus (eurodes)	3 556 724	2 974 529	2 774 529	2 374 529	1 934 529	1 494 529
Netovõlakoormus (%)	446,9%	354,1%	330,3%	170,8%	134,3%	103,1%

TABEL 14. PÕLTSAMAA VALLA SÕLTUVATE ÜKSUSTE OLULISEMAD EELARVENÄITAJAD KOKKU, EURODES

Näitaja	2025 täitmine	2026 eeldatav täitmine	2027 eelarve	2028 eelarve	2029 eelarve	2030 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku	4 023 194	3 944 000	3 660 000	4 220 000	4 280 000	4 300 000
sh saadud tulud kohalikult omavalitsuselt	1 097 570	1 015 000	780 000	785 000	785 000	785 000
Põhitegevuse kulud kokku	3 611 170	3 574 494	3 281 000	3 641 000	3 661 000	3 681 000
Põhitegevustulem	412 024	369 506	379 000	579 000	619 000	619 000
Investeeringustegevus kokku (+/-)	-671 586	356 095	-47 800	-45 300	-42 400	-39 500
Eelarve tulem	-259 562	725 601	331 200	533 700	576 600	579 500
Finantseerimistegevus (-/+)	484 716	-661 993	-390 592	-393 092	-395 992	-363 892
Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga	5 433 843	4 771 850	4 381 258	3 988 166	3 592 174	3 228 282
sh muud võlakohustused, mis kajastuvad ka KOV bilansis	0	3 381 689	3 235 107	3 082 570	2 923 836	2 758 653
Netovõlakoormus (eurodes)	4 992 632	4 267 031	3 935 831	3 402 131	2 825 531	2 246 031
Netovõlakoormus (%)	124,1%	108,2%	107,5%	80,6%	66,0%	52,2%

10. Finantsdistsipliini tagamine

Finantsdistsipliini tagamiseks sätestab kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seadus finantsdistsipliini tagamise meetmed, milleks on kinnipidamine kohaliku omavalitsuse põhitegevuse tulemi lubatavast väärtusest ja netovõlakoormuse ülemmäärast (tabel 15).

Põhitegevuse tulem on põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude vahe, mille väärtus aruandeaasta lõpu seisuga peab olema null või positiivne. Alates 2027. aastast peab põhitegevuse tulem katma finantskulud. Põhitegevuse tulude ja kulude tasakaalu nõudest kinnipidamise nõue on täidetud. Põhitegevuse tulem on positiivne. Põhitegevuse tulem on piisav laenuintresside tasumiseks, kuid ei kata investeeringute finantseerimise vajadust.

Netovõlakoormus on võlakohustiste ja likviidsete varade kogusumma vahe. 2025. aastal kehtinud nõude kohaselt võis netovõlakoormus aruandeaasta lõpul ulatuda lõppenud aruandeaasta põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude 8-kordse vaheni, kuid ei tohtinud ületada sama aruandeaasta

põhitegevuse tulude kogusummat. Kui põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude 8-kordne vahe oli väiksem kui 75% vastava aruandeaasta põhitegevuse tuludest, võis netovõlakoormus ulatuda kuni 75% vastava aruandeaasta põhitegevuse tuludest. 2026.-2027. aastal kehtivad näitajad: põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude kaheksakordne vahe, ülempiir 70% põhitegevuse tuludest. Alates 2028. aastast kehtivad näitajad: põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude kuuekordne vahe, ülempiir 60% põhitegevuse tuludest.

Tabelist 15 nähtub, et kavandatud võlakoormus ei ületa ühelgi prognoositaval aastal lubatud netovõlakoormuse ülemmäära. Samas on 2028. aastal finantspuhver äärmiselt väike ning täiendavate laenukohustuste võtmine piiratud. Vaba netovõlakoormus näitab summat, mille ulatuses on võimalik võtta täiendavaid kohustusi rahavoogude olemasolul, rikkumata kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seadusega kehtestatud reegleid.

TABEL 15. VALLA FINANTSDISCIPLIINI TAGAMIST ESITAVAD NÄITAJAD, EURODES

Näitaja	2025 täitmine	2026 eeldatav täitmine	2027 eelarve	2028 eelarve	2029 eelarve	2030 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku	20 781 729	21 478 040	22 165 581	22 888 586	23 648 931	24 448 588
Põhitegevuse kulud kokku	19 955 719	20 972 625	21 428 180	21 858 178	22 297 685	22 746 920
Põhitegevuse tulem	826 010	505 415	737 401	1 030 408	1 351 246	1 701 668
Investeeringustegevus kokku	-2 836 743	-1 495 032	-1 499 508	-1 361 408	-1 079 408	-1 065 408
Eelarve tulem	-2 010 733	-989 617	-762 107	-331 000	271 838	636 260
Finantseerimistegevus	1 507 901	1 118 290	661 600	-124 000	-224 000	-324 000
Kohustiste võtmine (+)	2 415 000	1 550 000	1 400 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000
Kohustiste tasumine (-)	-907 099	-431 710	-738 400	-1 124 000	-1 224 000	-1 324 000
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	-989 590	769 673	-100 507	-455 000	47 838	312 260
Nõuete ja kohustiste saldode muutus kokku (+ /-)	-486 758	641 000	0	0	0	0
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	512 585	1 282 258	1 181 751	726 751	774 589	1 086 849
Võlakohustised kokku aasta lõpu seisuga	13 100 851	14 091 746	14 644 267	14 440 500	14 181 400	13 852 062
Netovõlakoormus (eurodes)	12 588 266	12 809 488	13 462 516	13 713 749	13 406 811	12 765 213
Netovõlakoormus (%)	60,6%	59,6%	60,7%	59,9%	56,7%	52,2%
Netovõlakoormuse ülemmäär (eurodes)	15 586 296	15 034 628	15 515 907	13 733 152	14 189 358	14 669 153
Netovõlakoormuse individaalne ülemmäär (%)	75,0%	70,0%	70,0%	60,0%	60,0%	60,0%
Vaba netovõlakoormus (eurodes)	2 998 031	2 225 140	2 053 391	19 403	782 548	1 903 940

11. Tundlikkuse analüüs

Põltsamaa valla eelarvestrateegia on koostatud konservatiivsuse printsiibist lähtuvalt. Teatud tõenäosusega võivad aga ilmneda sündmused, mis parandavad või halvendavad kohaliku omavalitsuse finantspositsiooni algse tegevuskavaga võrreldes. Isegi mõne protsendiline muutus tuludes või kuludes mõjutab oluliselt eelarve võimalusi.

Kõige olulisem ja samas kõige raskemini prognoositav tululiik on omavalitsuse jaoks üksikisiku tulumaks. Tulumaks moodustab põhitegevuse tuludest üle poole. Ühe tululiigi nii suur osatähtsus tähendab ka suuremat riski tulude laekumisele. Valla tulude jaoks on risk ka see, kui riik muudab tulude laekumist reguleerivaid seadusi. 2024. aastal on riik kehtestanud tulumaksu seaduse muudatuse, millega muudetakse kohalikele omavalitsustele tulumaksu eraldamise põhimõtteid. Alates 2025. aastast suurendatakse kolme aasta jooksul järk-järgult omavalitsustele pensionitulult ja vähendatakse muudelt tuludelt makstavat tulumaksu osa nii, et aastaks 2027 on need võrdselt 10,23%. Seaduse eesmärk on vähendada regionaalset mahajäämust ja valglinnastumist ning on eeldus, et muudatusega kiireneb tulumaksu laekumise kasv omavalitsustes, kus on eakate osakaal kõrge. Seega on põhjust arvata, et ka Põltsamaa valla tulumaksu laekumine seaduse muudatuse tulemusena pigem ajas kasvab.

Tulumaksu laekumisest tingitud erisusi kaetakse omavalitsustele osaliselt ka riigi eelarvest tasandusfondina. Seoses riigieelarve defitsiidiga ning keerulise julgeolekuolukorraga Euroopas, ei ole põhjust strateegiaperioodiks planeerida tasandusfondi kasvu.

Eelarvestrateegia koostamise ajal ei ole teada kõiki valitsuse poolt kavandatavaid eelarvepoliitilisi muudatusi, mis mõjutavad valla finantsseisu ja sellest tulenevaid otsuseid. Olemasoleva informatsiooni põhjal avaldavad mõju valla finantsvõimekusele võimalikud muudatused toetus- ja tasandusfondi eraldistes ning õpetajate töötasu- ja alampalgamäära tõus. Riigieelarveliste eraldiste osas on lähtutud 2026. aasta tasemest.

Eelarve on tundlik väliskeskkonnast tulenevatele muutustele: tulude võimalik vähenemine majanduslangusest või vananevast rahvastikust, samuti suur määramatus energiahindades ja geopoliitilise olukorra võimalik halvenemine. Siit võib põhitegevuse kulude ja investeeringute planeerimisel tekkida vajadus vähemolulisi tegevusi edasi lükata. Suure laenukoormuse tõttu mõjutavad omavalitsust ka intressimäärad.

Põhitegevuse tulude madal kasv aastas ei võimalda kõiki vajaminevaid tegevusi teha. Tulude laekumise plaan eeldab stabiilset keskkonda, kohaliku omavalitsuse kohustuste ja võimaluste ülevaatamist ning vajadusel kolmanda sektori ning ettevõtjate kaasamist protsessidesse, mis ei ole seaduse järgi otsene valla kohustus. Põhitegevuse kulude kasv on võimalik vaid põhitegevuse tulude kasvu arvelt. Kui kasv planeeritud määras ei realiseeru, tuleb leida võimalusi ka püsikulude kokkuhoiuks. Püsib vajadus jätkata kulude hoidmist kontrolli all.